



# به نام ایزد پاک و توانا

## نامه سردبیر

تنش‌های محیطی مهمترین عوامل کاهش دهنده عملکرد محصولات کشاورزی در سطح جهان هستند. چنانچه تنش‌های محیطی حادث نمی‌شدند، عملکردهای واقعی باید برابر با عملکردهای پتانسیل گیاهان می‌بود، در حالی که متوسط عملکرد بسیاری از گیاهان زراعی کمتر از ۲۰-۱۰ درصد پتانسیل عملکرد آنان است. در نقاط خاصی از کره زمین به دلیل موقعیت خاص جغرافیایی، عوامل تنش‌زا در تولید محصولات کشاورزی تاثیر منفی بیشتری دارند و کشاورزی در آن مناطق با تحمل هزینه بیشتر و بازده کمتر صورت می‌گیرد. ایران یکی از این کشورها است که در اکثر نقاط آن تنش‌های مهم غیرزنده نظیر خشکی، شوری، دما و باد و تنش‌های زنده شامل قارچ‌ها، باکتری‌ها، ویروس‌ها و حشرات موجب کاهش عملکرد، از بین رفتن حاصلخیزی خاک و در مواردی عدم امکان تداوم کشاورزی گردیده است.

با وجود خسارت شدید عوامل تنش‌زا بر عملکرد محصولات کشاورزی در کشور ما، سابقه تحقیقات در مورد کشاورزی تحت تنش کم است و عموماً تحقیقات کشاورزی در شرایط حداقل تنش انجام شده است. این در حالی است که کشاورزان معمولاً قادر نیستند تا شرایط ایستگاه‌های تحقیقاتی را در مزرعه خود فراهم آورند که خود باعث بروز تفاوت زیاد بین عملکرد گیاهان زراعی و باغی در شرایط ایستگاه‌های تحقیقاتی و مزارع کشاورزان شده است.

تنش‌های شوری، خشکی، گرما و سرما از گذشته‌های دور مورد توجه کشاورزان بوده است و در ادبیات نیز استعاراتی با اشاره به آنها تصویر شده است (زمین شوره سنبل برنیارد). کشاورزان همچنین تمهیداتی برای مقابله با این تنش‌ها اندیشیده‌اند که در نوع خود و در زمان و مکان موجود بسیار موثر بوده‌اند، ولی امروزه ابداع روش‌های جدید در اصلاح نباتات و بیوتکنولوژی، همچنین پیشرفت علوم فیزیولوژی، بیوشیمی، فن‌آوری زیستی و نیز ساخت ادوات و تجهیزات مدرن برای زه‌کشی و اصلاح خاک و آبشویی، می‌طلبد که راهکارهای مناسبی جهت استفاده از این پیشرفت‌های نوین در جهت کاهش اثرات منفی تنش‌های محیطی سنجیده شده و به کار روند.

مقوله دیگری که در کنار انجام تحقیقات در مورد شناخت سازوکارهای حاکم بر رفتار گیاهان مختلف در شرایط تنش‌های محیطی مهم جلوه می‌کند، انتشار این نتایج و اطلاع رسانی به جامعه علمی کشور در

مورد یافته‌های نوین پژوهشی می‌باشد. منتشر نمودن نتایج تحقیقات انجام شده از یک سو از دوباره کاری جلوگیری نموده و از سوی دیگر رهیافت‌های لازم را در اختیار برنامه‌ریزان و کارشناسان مربوط قرار می‌دهد. برخلاف انجام تحقیقات نسبتاً قابل توجه در زمینه تنش‌های مختلف محیطی در دهه اخیر، بستر مناسبی برای گردهم آوردن و انتشار این نتایج فراهم نبوده است و پژوهشگران مقالات خود را به مجلات علمی مختلف، با رویکرد عمومی به پژوهش‌های کشاورزی، ارسال نموده و این سبب شده است تا یافته‌های نوین در خصوص تنش‌های محیطی به صورت پراکنده در نشریات علمی متفاوت چاپ شده و در مواردی نیز ممکن است در اولویت چاپ قرار نگیرد.

وضعیت موجود ما را بر آن داشت که با توجه به اهمیت موضوع تنش‌های محیطی در ایران (که در سراسر پهنه آن گیاهان زراعی و باغی تحت تنش‌های مختلف تولید می‌شوند و دام‌های اهلی نیز به نوعی از این تنش‌ها تاثیر می‌پذیرند) و وجود تعداد نسبتاً قابل توجه پژوهشگرانی که در این زمینه فعالیت می‌کنند و خسارت فراوان ناشی از تنش‌های محیطی بر کشاورزی کشور، اقدام به چاپ مجله تخصصی **تنش‌های محیطی در علوم کشاورزی** نماییم. هرچند امکان چاپ این مجله در دانشگاه‌های دیگری هم فراهم می‌شد، ولی **دانشگاه بیرجند** به این دلیل انتخاب شد که در این منطقه از کشور اکثر تنش‌های محیطی نظیر خشکی، شوری، سرما، گرما و باد به صورت یکجا وجود داشته و اهمیت موضوع ملموس‌تر است. از طرف دیگر هیئت رئیسه محترم دانشگاه، ریاست محترم دانشکده کشاورزی و مدیر محترم گروه زراعت و اصلاح نباتات اهتمام ویژه‌ای بر چاپ چنین مجله‌ای در دانشگاه بیرجند داشته‌اند. هرچند در دنیای امروز مکان چاپ یک مجله اولویت خود را از دست داده است، زیرا مطالب علمی که در هر نقطه دنیا منتشر شود، دسترسی به آن در اندک زمانی در اکثر نقاط دیگر جهان فراهم می‌باشد.

همانگونه که تمامی خانواده بزرگ متخصصین علوم کشاورزی کشور مستحضر می‌باشند، تداوم و پیشرفت کمی و کیفی یک مجله علمی پژوهشی بستگی به میزان مشارکت و فعالیت‌های دست‌اندرکاران آن شاخه علمی دارد. لذا دست نیاز به سوی تک‌تک همکاران در سراسر کشور دراز نموده تا ما را در راه تداوم انتشار این نشریه و افزایش کیفیت مقالات آن یاری نمایند. هیئت تحریریه و مسئولین این مجله خود را خدمتگذاران پژوهشگرانی می‌دانند که در عرصه شناخت و مدیریت تنش‌های محیطی و برهم‌کنش آنها با گیاهان مهم و دام‌های اهلی فعالیت می‌نمایند.

لذا اولین شماره این مجله تقدیم حضور می‌گردد، باشد که با مشارکت خیل عظیم دانشمندان، اساتید و پژوهشگران کشور، بستر مناسبی برای معرفی نتایج تحقیقات انجام شده به جامعه علمی کشور و در آینده، به یاری خدا، دنیا باشیم.

محمدکافی  
سر دبیر

